

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ “ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ” СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ “УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ”

Висвітлено питання модернізації змісту підготовки магістрів за спеціальністю “Державне управління” спеціалізація “Управління освітою”, запропоновано зміни до переліку дисциплін варіативної частини навчального плану, розроблено відповідні навчально-тематичні плани.

Ключові слова: магістр за спеціальністю “Державне управління” спеціалізація “Управління освітою”, навчальний план, навчально-тематичний план, моніторинг якості освіти.

A problem of content modernization of master students` training on specialty “Public Administration”, specialization “Management of Education” has been covered. The author suggested some changes for the list of disciplines of optional part of curriculum. Some relevant thematic plans have been worked out.

Key words: master on specialty “Public Administration”, specialization “Management of Education”, curriculum, thematic plan, education quality monitoring.

Підготовка державних службовців нового покоління вимагає суттєвої модернізації змісту освіти, її практико-орієнтованого спрямування. Важливим напрямом цієї роботи є поліпшення професійної компетентності фахівців для управління соціально-гуманітарною сферою, в тому числі системою освіти. Одним із аспектів цього процесу є їх підготовка до проведення моніторингу якості освіти в рамках магістерської програми за спеціальністю “Державне управління” (ДУ) (спеціалізація “Управління освітою” (УОС)).

Проблеми підготовки фахівців за магістерськими програмами сьогодні досить ґрунтовно висвітлено в науковій літературі. У цьому контексті В. Гуменюк пише, що вимоги до підготовки керівних кадрів для системи освіти зростають прямо пропорційно вимогам до самої системи з боку усіх галузей народного господарства [2]. Виходячи із постійно зростаючої ролі освіти в сучасному світі, слід навести точку зору В. Кременя, що нові функціональні можливості професійної діяльності спеціалістів у сучасних умовах вимагають змін у сфері забезпечення якості вищої освіти і професійної підготовки та управління якістю навчальних програм, методики викладання й діагностики професійних якостей спеціалістів усіх категорій. Він пише про необхідність створення методично забезпеченої системи саморозвитку особистості, наголошуючи на тому, що тривалий час наша освіта переважно формувала людину-функціонера. В. Кремень вказує на необхідність продумати, як готувати фахівців з моніторингу освіти та створення засобів діагностики її якості, з управління освітою на різних рівнях [4, с. 60, 82–83, 94].

Проблеми здійснення ефективної підготовки фахівців на другому рівні навчання хвилюють багатьох науковців. За М. Згуровським, запровадження ступеневої вищої освіти стало значним кроком у реформуванні освіти України з урахуванням входження її в ринкові відносини, демократизації суспільства, тенденцій підвищення мобільності студентів і викладачів, глобалізації ринку праці. Він вважає, що фактично Україна запровадила ступеневу освіту раніше від багатьох країн Європи, але при цьому не вирішила важливі структурні проблеми, які залишилися від минулої централізованої економіки, і ті, що виникли в період незалежності держави, у зв'язку з особливостями перехідного періоду. Разом з тим М. Згуровський вказує на існування загрозливої тенденції до погіршення якості вищої освіти, що наростає з часом [3, с. 368].

На наявність певних проблем із організацією навчання на другому рівні вказують і російські дослідники. Наприклад, В. Сенашенко та ін. пишуть, що в контексті прийнятих в Росії останнім часом документів видно невідповідність функцій сучасної російської магістратури аналогічному ступеню Болонської освітньої схеми, де магістратура є зв'язуючою ланкою між вищою освітою і науково-дослідною діяльністю [8]. Б. Якимович вказує, що керівники магістерських напрямів відмічають перш за все небезпеку інерції традиційного підходу до організації навчального процесу, яка сягає корінням у надмірний консерватизм вищої школи, у звичці факультетів і кафедр до “старої” системи підготовки. Тут можуть проявитися дві небажані тенденції: або навчання магістрів за тією ж схемою, що і навчання аспірантів, або, навпаки, підготовка спеціалістів за традиційною системою, що фактично виражається в зайвій або недостатній для магістранта самостійності в навчальному процесі [10].

Підготовка магістрів може суттєво вплинути на розвиток суспільства. За Ю. Маленковим, наявна низка складних проблем, які спираються на нечіткі і неясні визначення компетенцій магістрів. Він наголошує, що тридцять років методисти працювали над моделлю спеціаліста, підготували велику кількість томів документації, із якої на практиці застосовувалось не більше 10 %. Сьогодні ця ситуація може повторитися, бо розробки ідуть старим шляхом, що робить актуальним пошук нових підходів. Він зазначає, що серед різних критеріїв якості роботи вищої школи головним слід вважати показник, який сьогодні фактично не

використовується – додаткову цінність її випускників. Ю. Маленков визначає додаткову цінність випускника магістратури – як додаткову сукупність корисних якостей у вигляді знань, навичок, творчих здібностей і компетенцій, що були придбані студентами у процесі навчання, що створює умови для інноваційного і ефективного розвитку економіки, науки і освіти [5].

Метою цієї роботи є аналіз існуючих навчальних планів підготовки магістрів за спеціальністю “Державне управління” (спеціалізація “Управління освітою”) і надання на цій основі пропозицій щодо модернізації змісту навчання в магістратурі.

Випускник магістратури за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”), розглядається нами як суб’єкт моніторингової діяльності в галузі освіти. Обійнявши після отримання диплома певні керівні посади в органах державної влади і органах місцевого самоврядування, відповідні особи стають суб’єктами управління, і вони повинні чітко формулювати мету і завдання своєї управлінської діяльності, реалізовувати управлінські функції для їх досягнення, оцінювати проміжні і кінцеві результати. Важливим аспектом цього процесу є прийняття ефективних управлінських рішень саме на основі моніторингової діяльності.

Сьогодні в рамках спеціалізації “Управління освітою” викладаються такі навчальні дисципліни:

1. Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами.
2. Державна політика і управління в освіті.
3. Управління якістю освіти.
4. Фінансово-економічні засади управління освітою.

Як факультативна викладається дисципліна “Вища освіта і Болонський процес”.

Аналіз навчальних програм зазначених дисциплін свідчить про їх недостатню взаємоузгодженість і спрямованість на формування системи наскрізних компетенцій як результату отримання кваліфікації магістр за спеціальністю “ДУ”, спеціалізація “УОС” [7]. Порівняння деяких завдань навчальних дисциплін, які викладаються в рамках спеціалізації “Управління освітою”, наведено в табл. 1. Слід також підкреслити, що результати засвоєння дисциплін “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами”, “Державна політика і управління в освіті”, “Управління якістю освіти”, “Фінансово-економічні засади управління освітою” і факультативної дисципліни “Вища освіта і Болонський процес” сформульовані як необхідність оволодіння певними компетентностями, зміст яких досить часто не відповідає існуючим завданням.

Таблиця 1

Приклади дублювання окремих завдань навчальних дисциплін в рамках спеціалізації “Управління освітою”

Навчальна дисципліна	Завдання навчальної дисципліни		
Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами	Засвоєння слухачами основних положень законодавства, чинних нормативно-правових актів і документів, що регламентують управління освітою в Україні	Розкриття сутності державно-громадського характеру управління навчальними закладами в Україні	Засвоєння слухачами основних положень законодавства, чинних нормативно-правових актів і документів, що регламентують управління освітою в Україні
Державна політика і управління в освіті	Засвоєння слухачами основних положень законодавства, чинних нормативно-правових актів і документів, що регламентують управління освітою в Україні	Визначення ролі державного та громадського управління у забезпеченні функціонування і розвитку освіти в Україні, з урахуванням світового освітнього процесу	Визначення ролі державного та громадського управління в забезпеченні функціонування і розвитку освіти в Україні, з урахуванням світового освітнього процесу

Суттєве дублювання має місце і в змісті навчальних програм. Наприклад, у дисципліні “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами” є тема “Управління якістю освіти”, в той час, коли слухачі цієї спеціалізації прослуховують окремих курс з тією ж назвою. Відбувається також дублювання навчального матеріалу з питань державно-громадського управління освітою. У дисципліні “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами” є теми, що розкривають державно-громадське управління навчальними закладами дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти (усього 6 год.). У той же час у дисципліні “Державна політика і управління в освіті” виділяється 6 год. на тему “Громадське самоврядування в освіті”.

Аналогічні приклади можна навести в темах, присвячених глобалізації освіти, аналізу національних освітніх систем та ін. У дисципліні “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами” це тема “Освіта як стратегічний фактор соціально-економічного, інтелектуального та духовного розвитку суспільства”. У дисципліні “Державна політика і управління в освіті” такі ж питання висвітлюються в темі “Загальна характеристика планетарної освіти”. Відповідна тема “Світові тенденції в освітній галузі, їх вплив на реформування системи державного управління якістю освіти та визначення державної освітньої політики” викладається в рамках дисципліни “Управління якістю освіти”. При викладанні факультативної дисципліни “Вища освіта і Болонський процес” вивчається тема “Загальні принципи формування систем вищої освіти європейських країн”.

Аналіз тематики і змісту практичних занять зазначених дисциплін висвітлює таку ж картину. У дисципліні “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами”, є, наприклад, практичне заняття на тему “Міжнародне співробітництво в галузі освіти”, де розглядаються стан, проблеми та світові тенденції розвитку освіти; освіта XXI ст. (основні характеристики, проблеми перспективи; основні підходи та практичні заходи щодо розвитку освітньої сфери; діяльність міжнародних освітніх організацій; пошуки оптимальної моделі управління освітою). У дисципліні “Державна політика і управління в освіті” такі питання висвітлюються на практичному занятті “Освіта і розвиток людського потенціалу”. Дисципліна “Управління якістю освіти” представлена практичним заняттям “Світові тенденції в освітній сфері”, де також розглядаються глобальні тенденції у світовій системі освіти в кін. XX – на поч. XXI ст. та інші аналогічні питання.

Таким чином, існує неузгодженість змісту навчальних програм і неефективне використання навчального часу.

На розгляд питань моніторингу освіти за весь період навчання за спеціалізацією “Управління освітою” передбачено всього 6 год. у навчальній дисципліні “Управління якістю освіти”. Із них на денній формі навчання лекційні – 2, практичні – 2, самостійна робота – 2.

У цьому контексті доцільно навести висловлювання Б. Гершунського: “... не можна не бачити, що такі найважливіші документи, як навчальний план і навчальні програми, що фактично визначають якість підготовки спеціалістів і робітників з численних спеціальностей і професій, у системі професійної освіти все ще складаються переважно на основі інтуїції їх авторів” [1, с. 72].

Слід цілком погодитись з І. Телешовою, яка наголошує на таких вимогах щодо оновлення змістовної підготовки сучасних управлінців, що є можливим на підставі нової концепції формування навчальних планів:

- блоковий принцип вивчення взаємопов’язаних з точки зору кінцевих цілей навчання, дисциплін;
- послідовне повернення до курсів, що вивчалися, – від вступних через проміжні до просунутих – на більш глибокому рівні викладання з ускладненням інструментального апарату;
- постійне введення в навчальний план нових курсів і оновлення змісту традиційних дисциплін [9].

Таким чином ми фактично бачимо наявність протиріччя між вимогами сучасного етапу розвитку світової і національної освіти і змістом діючих навчальних планів і програм.

Виходячи із викладеного вище, мова фактично йде про створення нової моделі навчання магістрів за спеціальністю “Державне управління”, спеціалізація “Управління освітою”. У цьому контексті О. Паршакова підкреслює, що мета нової моделі навчання – не стільки підвищення якості викладання, скільки підвищення якості навчання [6].

Відповідно, це, перш за все передбачає суттєву модернізацію навчальних планів і програм магістерської підготовки в рамках спеціалізації “Управління освітою”. Потребує наскрізного формування навчального матеріалу з виходом на формування у магістрів системи компетенцій.

Варіативна частина традиційного навчального плану магістрів за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”) передбачає всього 330 год., у т. ч. 110 год. аудиторних занять (табл. 2).

Таблиця 2

Робочий навчальний план підготовки магістрів за спеціальністю “Державне управління”, спеціалізація “Управління освітою”
(варіативна частина)

Шифр	Найменування навчальної	К-ть	Кількість навчальних годин		Самостійна
			Усього	Аудиторні заняття	

	<i>дисципліни</i>		<i>годин</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>С</i>	<i>Разом</i>	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
	Варіативна частина							
C.14	Управління освітою							

Продовження табл. 2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
C.14.1	Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами	4	120	20	20		40	80
C.14.2	Державна політика і управління в освіті	3	90	14	16		30	60
C.14.3	Управління якістю освіти	2	60	10	10		20	40
C.14.4	Фінансово-економічні засади управління освітою	2	60	10	10		20	40

У контексті мети цієї роботи пропонується принципово змінити підходи до підготовки магістрів за спеціальністю “ДУ”, спеціалізація “УОС”. Першим кроком є створення на базі досвіду викладання навчальних дисциплін “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами”, “Державна політика і управління в освіті”, “Управління якістю освіти” трьох нових дисциплін “Теоретичні основи державного управління освітою”, “Державне управління закладами і установами освіти”, “Моніторинг якості освіти” (орієнтовні навчальні плани надані в табл. 4, табл. 6, табл. 8), що дозволяє уникнути дублювання навчального матеріалу, яке мало місце при використанні попередніх підходів. Крім того, результатом викладання дисципліни “Моніторинг якості освіти” є формування компетентностей, що дозволяють приймати ефективні управлінські рішення на основі використання моніторингових процедур. Зміст дисципліни “Фінансово-економічні засади управління освітою” теж підлягає корегуванню, а саме введення модулю “Основи фінансово-економічного моніторингу в освіті”.

Підготовка магістрів за спеціальністю “ДУ”, спеціалізація “УОС” до моніторингу якості освіти ґрунтується на принципі подвійного входження. Слухачі, що навчаються за спеціалізацією “УОС”, повинні вивчати дисципліни спеціалізації в такій послідовності:

1. Теоретичні основи державного управління освітою.
2. Державне управління закладами і установами освіти.
3. Фінансово-економічні засади управління освітою.
4. Моніторинг якості освіти.

Під час вивчення дисципліни “Теоретичні основи державного управління освітою” слухачам пропонується модуль “Історія виникнення моніторингу, його місце і роль в управлінні освітою” (табл. 3).

Таблиця 3

Модуль “Історія виникнення моніторингу, його місце і роль в управлінні освітою”

<i>№ з/п</i>	<i>Назва модулю</i>	<i>Зміст модулю</i>
1	“Історія виникнення моніторингу, його місце і роль в управлінні освітою”	Ключові поняття освітнього моніторингу. Виникнення моніторингу освіти. Оцінювання і вимірювання якості освіти у другій половині ХХ ст. Загальноосвітні підходи і сучасний стан моніторингу якості освіти. Стан моніторингу якості освіти в Україні. Концептуальні засади моніторингу якості освіти в контексті інноваційного розвитку держави

Навчально-тематичний план дисципліни “Теоретичні основи державного управління освітою” наведено в табл. 4.

Таблиця 4

“Теоретичні основи державного управління освітою”
Навчально-тематичний план дисципліни

№ з/п	Тема	Денна форма навчання		
		ЛЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5
1	Розвиток освіти в умовах глобалізації	2		2
	Практична робота 1. Складання таблиці міжнародних інституцій, що впливають на розвиток світової системи освіти		2	
2	Огляд системи освіти США	2		2
	Практична робота 2. Складання схеми управління освітою на рівні окремого штату в США		2	
3	Огляд систем освіти Європи, Східної і Південно-Східної Азії	2		2
	Практична робота 3. Складання схеми управління освітою однієї з країн Європи, Східної і Південно-Східної Азії (за вибором)		2	

1	2	3	4	5
4	Загальні проблеми розвитку освіти в Україні	2		2
	Практична робота 4. Написання есе на тему “Моє бачення шляхів вирішення проблем у розвитку освіти “України”		2	
5	Історія державного управління освітою	2		2
	Практична робота 5. Складання хронологічної таблиці з історії державного управління освітою		2	
6	Законодавче і нормативно-правове забезпечення державного управління освітою	2		2
	Практична робота 6. Складання таблиці законодавчих і нормативно-правових документів з питань розвитку освіти		2	
7	Філософія освіти	2		2
	Практична робота 7. Складання анотованого переліку наукових праць з проблем філософії освіти		2	
8	Загальнонаукові підходи до управління освітою	2		2
	Практична робота 8. Застосування методу системного аналізу для вирішення проблемних ситуацій в системі освіти		2	
9	Конкретнонаукові підходи до управління освітою	2		2
	Практична робота 9. Складання переліку компетентностей керівника в системі освіти України		2	
10	Технологізація освіти	2		2
	Практична робота 10. Складання анотованого переліку педагогічних технологій і технологій управління, що використовуються в системі освіти		2	
11	ІКТ в державному управлінні освітою	2		2
	Практична робота 11. Складання бази даних дистанційних курсів з питань державного управління освітою. Складання бази даних прикладного програмного забезпечення і веб-сайтів з питань управління освітою. Складання бази даних прикладного програмного забезпечення і веб-сайтів з питань управління освітою		2	
12	Закономірності, принципи, методи, функції, форми управління освітніми системами	2		2
	Практична робота 12. Складання таблиці “Динаміка поглядів на закономірності, принципи, методи, функції, форми управління освітніми системами”		2	

1	2	3	4	5
13	Управління якістю освіти	2		2
	Практична робота 13. Складання термінологічного словника з питань управління якістю освіти		2	
14	Історія виникнення моніторингу, його місце і роль в управлінні освітою	2		2
	Практична робота 14. Складання хронологічної таблиці моніторингових досліджень		2	
15	Теоретичні основи освітньої інноватики	2		2
	Практична робота 15. Складання плану запровадження освітніх інновацій		2	
16	Теоретичні основи управління вихованням громадянина України	2		2
	Практична робота 16. Написання есе “Національна ідея і виховання нового покоління громадян України”		2	
17	Гендерний підхід в державному управлінні освітою	2		2
	Практична робота 17. Складання сценарію заходу за гендерною тематикою для керівників освіти		2	
18	Лідерство в освіті.	2		2
	Практична робота 18. Складання анотованого списку наукових праць з питань лідерства в системі освіти		2	
19	Теоретичні основи підвищення кваліфікації керівних кадрів системи освіти	2		2
	Практична робота 19. Складання плану підвищення кваліфікації керівних кадрів системи освіти		2	
20	Науково-методичне забезпечення розвитку освіти в Україні			
	Практична робота 20. Складання плану наукового дослідження в системі освіти			
Усього годин		40	40	40

У рамках викладання дисципліни “Державне управління закладами і установами освіти” для засвоєння надається модуль “Прийняття управлінських рішень на основі використання моніторингових процедур в закладах і установах освіти” (табл. 5).

Таблиця 5

Модуль “Прийняття управлінських рішень на основі використання моніторингових процедур в закладах і установах освіти”

<i>№ з/п</i>	<i>Назва модулю</i>	<i>Зміст модулю</i>
1	“Прийняття управлінських рішень на основі використання моніторингових процедур в закладах і установах освіти”	Результати моніторингу якості освіти – як підстава для прийняття управлінського рішення. Окремі види освітнього моніторингу і прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління. Вплив моніторингу якості освіти на оптимізацію управлінських рішень. Підготовка керівників закладів і установ освіти до прийняття управлінських рішень за результатами моніторингу якості освіти

Навчально-тематичний план дисципліни “Державне управління закладами і установами освіти” надано в таблиці 6.

Таблиця 6

“Державне управління закладами і установами освіти”

Навчально-тематичний план дисципліни
(для спеціалізації “Управління освітою”)

<i>№ з/п</i>	<i>Тема</i>	<i>Денний факультет</i>		
		<i>ЛЗ</i>	<i>ПЗ</i>	<i>СР</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Характеристика мережі закладів та установ освіти в Україні	2		
	Практичне заняття 1. З’ясування динаміки розвитку мережі навчальних закладів у регіонах України		2	2
2	Нормативно-правове забезпечення управління закладами і установами освіти	2		
	Практичне заняття 2. Складання таблиці законодавчих і нормативно правових документів з питань управління закладами і установами освіти		2	2
3	Кадрове забезпечення закладів та установ освіти в Україні	2		
	Практичне заняття 3. Складання переліку вимог для керівників освіти різного рівня. Складання порівняльних таблиць плинності кадрів у окремих регіонах України		2	2

1	2	3	4	5
4	Розвиток інноваційних процесів в закладах і установах освіти	2		
	Практичне заняття 4. Складання плану запровадження освітніх інновацій в навчальних закладах (установах освіти)		2	2
5	Моніторингові процедури – як основа для прийняття управлінських рішень	2		
	Практичне заняття 5. Підготовка варіантів управлінських рішень на основі результатів моніторингових досліджень		2	2
6	Управління закладами і установами освіти в зарубіжних країнах	2		
	Практичне заняття 6. Складання схеми управління навчальним закладом (установою освіти) в зарубіжних країнах (за вибором)		2	2
7	Управління дошкільними навчальними закладами	2		
	Практичне заняття 7. Підготовка плану інспектування дошкільного навчального закладу або підготовка плану розвитку дошкільного навчального закладу (за вибором)		2	2
8	Управління загальноосвітніми навчальними закладами	2		
	Практичне заняття 8. Підготовка плану інспектування загальноосвітнього навчального закладу або підготовка плану розвитку загальноосвітнього навчального закладу (за вибором)		2	2
9	Управління професійно-технічними навчальними закладами	2		
	Практичне заняття 9. Підготовка плану інспектування професійно-технічного навчального закладу або підготовка плану розвитку професійно-технічного навчального закладу (за вибором)		2	2
10	Організація управління позашкільними навчальними закладами	2		

1	2	3	4	5
	Практичне заняття 10. Підготовка плану інспектування позашкільного навчального закладу або підготовка плану розвитку позашкільного навчального закладу (за вибором)		2	2
11	Управління вищими навчальними закладами	2		
	Практичне заняття 11. Підготовка плану інспектування вищого навчального закладу або підготовка плану розвитку вищого навчального закладу (за вибором)		2	2
12	Управління районним (міським) відділом (управлінням) освіти	2		
	Практичне заняття 12. Підготовка плану інспектування районного (міського) відділу (управління освіти) або підготовка плану розвитку районного (міського) відділу (управління освіти) (за вибором)		2	2
13	Управління освітою на регіональному рівні	2		
	Практичне заняття 13. Підготовка плану інспектування управління освіти обласної державної адміністрації або підготовка плану розвитку управління освіти обласної державної адміністрації (за вибором)		2	2
14	Управління освітою на державному рівні	2		
	Практичне заняття 14. Аналіз структури органів управління освітою на державному рівні		2	2
15	Громадське управління освітою	2		
	Практичне заняття 15. Написання есе “Мое бачення громадського управління освітою в Україні”		2	2
Усього годин		30	30	30

Дисципліна “Фінансово-економічні засади управління освітою” передбачає засвоєння модулю “Основи фінансово-економічного моніторингу в освіті” (табл. 7). У цілому навчальний план цієї дисципліни не потребує суттєвих змін.

Таблиця 7

Модуль “Основи фінансово-економічного моніторингу в освіті”

№ з/п	Назва модулю	Зміст модулю
1	“Фінансово-економічні основи моніторингу в освіті”	Показники, що відображають стан економіки освіти. Інструментарій оцінки показників фінансово-економічного стану освіти. Організаційна схема фінансово-економічного моніторингу освіти. Методологічні питання фінансово-економічного моніторингу освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у фінансово-економічному моніторинзі освіти

На заключному етапі замість дисципліни “Управління якістю освіти” пропонується ввести практико-орієнтовану дисципліну “Моніторинг якості освіти” (табл. 8).

Таблиця 8

Навчально-тематичний план дисципліни “Моніторинг якості освіти”

Навчально-тематичний план дисципліни
(для спеціалізації “Управління освітою”)

№ з/п	Тема	Денний факультет		
		ЛЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5
1	Моніторингові дослідження в умовах глобалізації	2		2
	Практичне заняття 1. Підготовка есе “Використання моніторингу в різних сферах людської діяльності”. Складання словника термінів з питань моніторингу освіти		2	
2	Методологічні основи моніторингу	2		2
3	Міжнародні моніторингові дослідження якості освіти	2		2
	Практичне заняття 2. Складання хронологічної таблиці проведення міжнародних моніторингових досліджень якості освіти		2	
4	Системи моніторингу якості освіти в зарубіжних країнах	2		2

1	2	3	4	5
	Практичне заняття 3. Складання структурної схеми моніторингу освіти в одній із зарубіжних країн (за вибором)		2	
5	Моніторинг якості освіти в Україні	2		2
	Практичне заняття 4. Складання аналітичної таблиці з питань нормативно-правового забезпечення моніторингу якості освіти в Україні. Складання хронологічної таблиці проведення моніторингових досліджень якості освіти в Україні		2	
6	Технологія створення і реалізації системи освітнього моніторингу	2		2
	Практичне заняття 5. Підготовка програми проведення моніторингу певної освітньої системи.		2	
	Практичне заняття 6. Створення інструментів вимірювання для проведення освітнього моніторингу		2	
7	Методики обробки і аналізу результатів освітнього моніторингу	2		2
	Практичне заняття 7. Обробка результатів моніторингу із застосуванням запропонованої методики		2	
8	ІКТ в моніторингових дослідженнях якості освіти	2		2
	Практичне заняття 8. Обробка результатів освітнього моніторингу з використанням ІКТ		2	
9	Роль моделювання в оцінюванні якості освіти	2		2
	Практичне заняття 9. Розробка факторно-критеріальної моделі оцінки якості управління освітою		2	
10	Вплив результатів моніторингу на управлінську діяльність в системі освіти	2		2
	Практичне заняття 10. Підготовка підсумкових документів за результатами освітнього моніторингу		2	
Усього годин		20	20	20

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити такі висновки.

Діючі програми підготовки магістрів за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”) мають суттєве дублювання навчального матеріалу і потребують модернізації.

У контексті запропонованих у роботі підходів є доцільним створити на базі досвіду викладання навчальних дисциплін “Теорія та організація управління освітою. Управління навчальними закладами”, “Державна політика і управління в освіті”, “Управління якістю освіти”, трьох нових дисциплін “Теоретичні основи державного управління освітою”, “Державне управління закладами і установами освіти”, “Моніторинг якості освіти”.

Для вдосконалення підготовки магістрів за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”) до моніторингу якості освіти і ґрунтуючись на принципі подвійного входження слід ввести до складу окремих навчальних дисциплін такі модулі: “Історія виникнення моніторингу, його місце і роль в управлінні освітою”, “Прийняття управлінських рішень на основі використання моніторингових процедур в закладах і установах освіти”, “Основи фінансово-економічного моніторингу в освіті”.

Вимогою часу є введення практико-орієнтованої дисциплін “Моніторинг якості освіти”, вивчення якої дозволить сформувати у випускників магістратури відповідні компетенції, що позитивно вплине на їх подальшу управлінську діяльність.

Модернізація змісту програми підготовки магістрів за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”) дозволить суттєво поліпшити підготовку фахівців для органів управління освітою на державному і місцевому рівні.

До перспективних напрямів досліджень даної проблематики слід віднести оновлення підходів до розробки індивідуальних науково-дослідних завдань, планів стажування магістрів за спеціальністю “ДУ” (спеціалізація “УОС”), удосконалення вимог до підготовки підсумкових магістерських робіт і їх тематики.

Література:

1. *Гершунский Б.* Философия образования для XXI века : [учеб. пособ. для самообразования]. / Б. Гершунский. – изд. 2-е, перераб. и доп. – М. : Педагогическое общество России, 2002. – 512 с.
2. *Гуменюк В.* Нетрадиційні ресурси управління якістю освіти / В. Гуменюк // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 1. – С. 64–69.
3. *Згуровський М.* Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. Згуровський. – К. : НТУУ “КПІ”, 2006. – 544 с.
4. *Кремень В.* Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
5. *Маленков Ю.* проблемы подготовки магистров с высокой добавленной ценностью / Ю. Маленков // Высшее образование России. – 2008. – № 12. – С. 33–41.
6. *Паршакова О.* Проблеми організації та контролю самостійної роботи студентів у світлі Болонського освітнього процесу / О. Паршакова // Вища освіта України. – 2010. – № 2. – С. 36–43.
7. Положення про підготовку магістрів державного управління (програми навчальних дисциплін для спеціальності 8.150000 “Державне управління”) / [укл. О. Амосов та ін.]. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2010. – Ч. 1. – 385 с.
8. *Сенашенко В.* О тенденциях реформирования магистратуры в структуре российской высшей школы / В. Сенашенко, В. Халин // Высшее образование России. – 2008. – № 3. – С. 9–22.
9. *Телешова И.* Магистратура как новая форма подготовки кадров в области управления / И. Телешова // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 8. – С. 111–121.
10. *Якимович Б.* Инструмент магистратуры: опыт и перспективы / Б. Якимович // Высшее образование России. – 2008. – № 2. – С. 21–26.

Надійшла до редколегії 22.12.2010 р.